

Začlenenie jednotného mechanizmu dohľadu do organizačnej štruktúry ECB

Katarína Barčová, Linda Suchanová
Národná banka Slovenska

Finančný trh Európy v minulom období prešiel určitými fázami, ktoré viedli k myšlienke vytvorenia bankovej únie. Banková únia predstavuje významný krok smerom ku skutočnej hospodárskej a menovej únii, pričom má pozostávať z troch základných pilierov. Dňa 4. novembra 2014 začal fungovať jednotný mechanizmus dohľadu ako jeden z prvých pilierov. Podstata tohto mechanizmu spočíva v jednotnom systéme európskeho bankového dohľadu, ktorým sa má zabezpečiť zdravé fungovanie úverových inštitúcií a stabilita finančného systému.

¹ Článok 6 nariadenia Rady (EÚ) č. 1024/2013 z 15. októbra 2013, ktorým sa Európska centrálna banka poveruje osobitnými úlohami, pokiaľ ide o politiky týkajúce sa prudenciálneho dohľadu nad úverovými inštitúciami v spojení s nariadením Európskej centrálnej banky zo 16. apríla 2014 o rámci pre spoluprácu v rámci jednotného mechanizmu dohľadu medzi Európskou centrálnou bankou, príslušnými vnútroštátnymi orgánmi a určenými vnútroštátnymi orgánmi (ECB/2014/17).

² Nariadenie Rady (EÚ) č. 1024/2013 z 15. októbra 2013, ktorým sa Európska centrálna banka poveruje osobitnými úlohami, pokiaľ ide o politiky týkajúce sa prudenciálneho dohľadu nad úverovými inštitúciami, článok 3.

³ Tamtiež, článok 6 ods. 2.

Základný právny rámec pre fungovanie jednotného mechanizmu dohľadu upravuje nariadenie Rady (EÚ) č. 1024/2013 z 15. októbra 2013, ktorým sa Európska centrálna banka poveruje osobitnými úlohami, pokiaľ ide o politiky týkajúce sa prudenciálneho dohľadu nad úverovými inštitúciami. Európska centrálna banka ako nezávislá inštitúcia Európskej únie sa poveruje výkonom určitých úloh v oblasti dohľadu nad úverovými inštitúciami usadenými v členských štátoch zúčastnených na jednotnom mechanizme dohľadu (členské štáty eurozóny a členské štáty Európskej únie, ktoré požiadali o úzku spoluprácu).

Európska centrálna banka vykonáva úlohy dohľadu v spolupráci s príslušnými vnútroštátnymi orgánmi, pričom zodpovedá za účinné a konzistentné fungovanie jednotného mechanizmu dohľadu. Kompetencie sú rozdelené medzi Európsku centrálnu banku a príslušné vnútroštátne orgány na základe významnosti úverových inštitúcií. Príslušné vnútroštátne orgány sú zodpovedné za výkon dohľadu nad menej významnými úverovými inštitúciami, pokiaľ Európska centrálna banka nerozhodne, ak je to potrebné, o jej priamom výkone dohľadu. Okrem toho sú príslušné vnútroštátne orgány vrátane Národnej banky Slovenska zodpovedné za poskytovanie potrebnej pomoci Európskej centrálnej banke, pričom základný rámec tejto spolupráce vymedzuje nariadenie Európskej centrálnej banky zo 16. apríla 2014 o rámci pre spoluprácu v rámci jednotného mechanizmu dohľadu medzi Európskou centrálnou bankou, príslušnými vnútroštátnymi orgánmi a určenými vnútroštátnymi orgánmi (ECB/2014/17). Takouto pomocou sa rozumie najmä spolupráca pri vypracúvaní a vykonávaní všetkých aktov týkajúcich sa úloh dohľadu zverených Európskej centrálnej banke v súvislosti so všetkými úverovými inštitúciami vrátane pomoci pri overovacích činnostiach, pričom príslušné vnútroštátne orgány postupujú na základe pokynov vydávaných Európskou

centrálou bankou.¹ Vykonávanie úloh dohľadu zverených Európskej centrálnej banke musí byť v súlade s rámcom a cieľom Európskeho systému finančného dohľadu, v dôsledku čoho je dôležitá úzka spolupráca Európskej centrálnej banky aj s Európskym orgánom pre bankovníctvo, Európskym orgánom pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov, Európskym orgánom pre cenné papiere a trhy, Európskym výborom pre systémové riziká, ako aj s ďalšími orgánmi pôsobiacimi v Európskom systéme finančného dohľadu.²

S cieľom zabezpečiť vykonávanie úloh v oblasti prudenciálneho dohľadu, bez toho, aby boli dotknuté úlohy Európskej centrálnej banky týkajúce sa menovej politiky a jej akékoľvek iné úlohy, boli prijaté potrebné opatrenia. Podstatou bolo zabezpečiť oddelenie výkonu menovej funkcie Európskej centrálnej banky od jej funkcie v oblasti dohľadu nad úverovými inštitúciami. Táto nová úloha si vyžiadala istú vnútornú reorganizáciu Európskej centrálnej banky tak, aby boli oddelené jej kompetencie v oblasti bankového dohľadu od jej právomocí v oblasti menovej politiky, keďže je potrebné predísť prípadnému konfliktu záujmov a zaistiť vykonávanie každej funkcie v súlade s príslušnými cieľmi. Vnútorná organizácia Európskej centrálnej banky a jej orgány s rozhodovacími právomocami sa prispôbili novým požiadavkám vyplývajúcim z vytvorenia jednotného mechanizmu dohľadu. Vytvorením osobitnej riadiacej štruktúry v rámci Európskej centrálnej banky sa má prispieť k personálnej a finančnej nezávislosti pri výkone úloh dohľadu. Zamestnanci zodpovední za vykonávanie týchto úloh sú organizačne oddelení od zamestnancov vykonávajúcich iné úlohy ECB.³ S týmto zámerom sa v rámci vnútornej organizačnej štruktúry Európskej centrálnej banky vytvorili oddelene samostatné orgány v súvislosti s rozhodovacím procesom a útvary zabezpečujúce výkon úloh dohľadu.

Rada guvernérov

Rada guvernérov ako najvyšší orgán Európskej centrálnej banky s rozhodovacou právomocou predovšetkým určuje menovú politiku eurozóny a hlavné smery jej vykonávania. Po zavedení jednotného mechanizmu dohľadu je v postavení rozhodovacieho orgánu Európskej centrálnej banky zodpovedného za prijímanie rozhodnutí pri výkone úloh v oblasti dohľadu nad úverovými inštitúciami. Z hľadiska jej zloženia pozostáva z členov Výkonnej rady Európskej centrálnej banky a guvernérov národných centrálnych bánk členských štátov, ktorých menou je euro. Členom Rady guvernérov je aj guvernér Národnej banky Slovenska. Ako jediný orgán Európskej centrálnej banky je orgánom zodpovedným za prijímanie rozhodnutí pri výkone úloh dohľadu, ako aj pri výkone úloh v oblasti menovej politiky. Aby sa predišlo prípadným stretom záujmov, zasadnutia Rady guvernérov týkajúce sa úloh v oblasti dohľadu sa konajú oddelene od pravidelných zasadnutí a majú oddelené programy rokovania.⁴ Rada guvernérov prijíma rozhodnutia v oblasti dohľadu postupom vychádzajúcim z implicitného súhlasu. To znamená, že pokiaľ Rada guvernérov nevznesie žiadne námietky voči predloženému návrhu rozhodnutia, rozhodnutie sa považuje za prijaté.⁵

Rada pre dohľad

Rada pre dohľad je jedným z novovytvorených vnútorných orgánov Európskej centrálnej banky zodpovedným za plánovanie a výkon úloh, ktoré sú v oblasti dohľadu nad úverovými inštitúciami prenesené na Európsku centrálnu banku. Predstavuje jeden z najvýznamnejších orgánov pri vykonávaní úloh v oblasti dohľadu, keďže zodpovedá za vypracúvanie rozhodnutí. V rámci výkonu svojej úlohy využíva špecifické odborné znalosti vnútroštátnych orgánov dohľadu. Rada pre dohľad je zložená zo svojho predsedu, podpredsedu (jeden z členov Výkonnej rady Európskej centrálnej banky), zo štyroch zástupcov Európskej centrálnej banky, ako aj z jedného zástupcu príslušného vnútroštátneho orgánu v každom zúčastnenom členskom štáte.⁶ Zástupca Národnej banky Slovenska sa zúčastňuje ako zástupca príslušného vnútroštátneho orgánu na úlohách rady pre dohľad. Prípravné práce sú plne v kompetencii rady pre dohľad, ktorá predkladá Rade guvernérov Európskej centrálnej banky konečné návrhy rozhodnutí na ich prijatie, pričom za prijímanie rozhodnutí je v konečnom dôsledku zodpovedná Rada guvernérov. Na podporu svojej činnosti si rada pre dohľad zriadila zo svojich členov riadiaci výbor.⁷

Mediačný výbor

Ďalším z vnútorných orgánov Európskej centrálnej banky je mediačný výbor, ktorého úlohou je zabezpečiť oddelenie menovej politiky od úloh v oblasti dohľadu. Z hľadiska jeho obsadenia každý zúčastnený členský štát zastupuje jeden člen, ktorého vyberie príslušný členský štát spomedzi členov Rady guvernérov a rady pre dohľad, pričom

sa má dosiahnuť ich rovnováha. Už z názvu vyplýva, že ide o orgán, ktorého cieľom je dosiahnuť kompromis a prijať spoločné riešenie. Jeho funkciou je vyriešenie názorových rozdielov vyváženým spôsobom v záujme Európskej únie ako celku. Z hľadiska procesu príslušné vnútroštátne orgány zúčastnených členských štátov, ktoré sú dotknuté námietkou Rady guvernérov vznesenou voči návrhu rozhodnutia rady pre dohľad, môžu vyjadriť svoj odlišný pohľad na vznesenú námietku s názorovými rozdielmi a požiadať o mediáciu. Úlohou mediačného výboru je vyriešiť tieto rozdiely v názoroch a navrhnúť spoločné riešenie. Stanovisko mediačného výboru má nezáväzný charakter a môže byť podkladom pre prípravu nového návrhu rozhodnutia, ktoré môže rada pre dohľad predložiť Rade guvernérov.⁸

Administratívny revízny výbor

Európska centrálna banka zriadila administratívny revízny výbor, ktorého hlavnou funkciou je nezávislé interné administratívne preskúmanie rozhodnutí prijatých Radou guvernérov v oblasti dohľadu nad úverovými inštitúciami. Podstatou preskúmania je posúdenie procesného a vecného súladu prijatých rozhodnutí s nariadením Rady (EÚ) č. 1024/2013 z 15. októbra 2013, ktorým sa Európska centrálna banka poveruje osobitnými úlohami, pokiaľ ide o politiky týkajúce sa prudenciálneho dohľadu nad úverovými inštitúciami. Administratívny revízny výbor pozostáva z piatich členov a dvoch náhradníkov s funkčným obdobím piatich rokov, s možnosťou jedného obnovenia mandátu. Členmi sú osoby, ktoré musia spĺňať kritériá spôsobilosti. Predovšetkým musí ísť o uznávané osobnosti s preukázanými znalosťami a odbornými skúsenosťami aj z oblasti dohľadu v oblasti bankovníctva alebo iných finančných služieb. Nesmie však ísť o osoby, ktoré sú zamestnancami Európskej centrálnej banky, príslušných vnútroštátnych orgánov alebo iných subjektov zapojených do plnenia úloh dohľadu Európskej centrálnej banky. Takýmto zložením sa má zabezpečiť predovšetkým vysoká miera nezávislosti, odbornosti a schopnosti posudzovania právomocí zverených Európskej centrálnej banke. Administratívne preskúmanie prijatých rozhodnutí sa uskutočňuje vždy na základe iniciatívy akejkoľvek fyzickej alebo právnickej osoby, ktorej je rozhodnutie určené alebo sa jej priamo týka. Rada pre dohľad môže po posúdení stanoviska administratívneho revízneho výboru, keďže nie je záväzná, predložiť Rade guvernérov nový návrh rozhodnutia.⁹

Organizačná štruktúra ECB

Vytvorenie jednotného mechanizmu dohľadu si vyžiadalo zriadenie nových odborných útvarov zodpovedných za vykonávanie úloh v oblasti dohľadu, čo malo za následok prispôbenie vnútornej organizačnej štruktúry Európskej centrálnej banky. V súčasnosti pôsobia na úrovni Európskej centrálnej banky pre výkon úloh dohľadu štyri generálne riaditeľstvá a sekretariát rady pre dohľad.

4 Článok 131 ods. 1 rozhodnutia ECB z 22. januára 2014, ktorým sa mení a dopĺňa rozhodnutie ECB/2004/2, ktorým sa prijíma rokovací poriadok Európskej centrálnej banky.

5 <https://www.bankingsupervision.europa.eu/organisation/governance/html/index.sk.html>

6 Nariadenie Rady (EÚ) č. 1024/2013 z 15. októbra 2013, ktorým sa Európska centrálna banka poveruje osobitnými úlohami, pokiaľ ide o politiky týkajúce sa prudenciálneho dohľadu nad úverovými inštitúciami, článok 26 ods. 1.

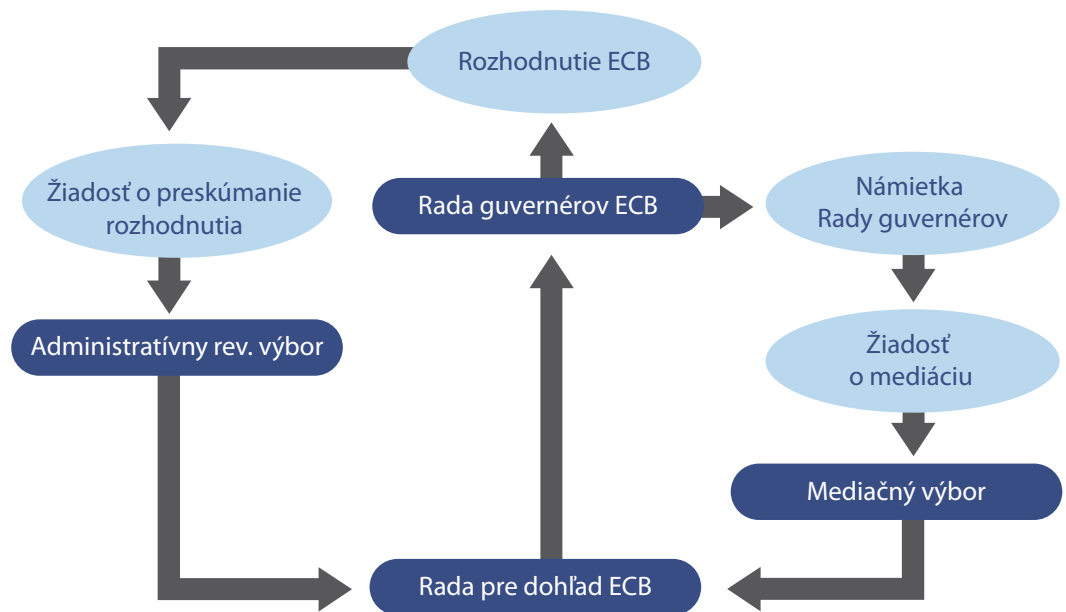
7 Tamtiež, článok 26 ods. 10.

8 Tamtiež, článok 25 ods. 5, a nariadenie Európskej centrálnej banky (EÚ) č. 673/2014 z 2. júna 2014 o zriadení mediačného výboru a jeho rokovacom poriadku.

9 Tamtiež, článok 24, a rozhodnutie Európskej centrálnej banky (EÚ) zo 14. apríla 2014 o zriadení administratívneho revízneho výboru a jeho pravidlách činnosti (ECB/2014/16).

Rozhodovací proces ECB v rámci jednotného mechanizmu dohľadu

10 <https://www.bankingsupervision.europa.eu/organisation/structure/html/index.sk.html>

11 Príručka bankového dohľadu, str. 16 – 19.

12 Zoznam významných dohliadaných subjektov a zoznam menej významných inštitúcií zverejnený ECB aktualizovaný k 4.9.2014: <https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/ssm-listofsupervisedentities1409sk.pdf?4e53ac6584388b197aec165e0-bf3238d>

Generálne riaditeľstvá pre mikroprudenciálny dohľad I a II uskutočňujú dohľad nad významnými úverovými inštitúciami a generálne riaditeľstvo pre mikroprudenciálny dohľad III monitoruje dohľad nad menej významnými úverovými inštitúciami vykonávaný príslušnými vnútroštátnymi orgánmi. Osobitným útvarom je generálne riaditeľstvo pre mikroprudenciálny dohľad IV, ktoré je zodpovedné za výkon horizontálnych a iných špecializovaných funkcií vo vzťahu ku všetkým úverovým inštitúciami dohliadaným Európskou centrálnou bankou. Uvedený útvar vykonáva úlohy predovšetkým v oblastiach povoľovacích procesov, centralizovaných dohľadov na mieste, krízového manažmentu, sankcií a vymáhania uplatniteľných právnych predpisov a rozhodnutí, metodológií a štandardného vývoja, plánovania a koordinácie výkonu dohľadu, politik dohľadu, kvalitatívneho zabezpečenia dohľadu, analýz rizík a v oblasti interných modelov.¹⁰

Spolupráca medzi Európskou centrálnou bankou a vnútroštátnymi orgánmi má byť významnou súčasťou každodenného dohľadu nad úverovými inštitúciami, ktorý sa má uskutočňovať predovšetkým prostredníctvom spoločných dohliadacích tímov (tzv. *joint supervisory team* – JST) pozostávajúcich zo zamestnancov Európskej centrálnej banky a zamestnancov príslušných národných orgánov krajín, v ktorých majú

úverové inštitúcie, bankové dcérske spoločnosti alebo významné cezhraničné pobočky danej bankovej skupiny sídlo. Dohliadacie tímy sa vytvorili osobitne pre každú významnú úverovú inštitúciu. Z hľadiska zloženia každý dohliadací tím vedie koordinátor z Európskej centrálnej banky, ktorému poskytujú každodennú spoluprácu a súčinnosť tzv. národní koordinátori z príslušných vnútroštátnych orgánov, pričom sa podporuje spoločná kultúra dohľadu, okrem iného aj tým, že sa zlučujú zamestnanci z rôznych príslušných národných orgánov.¹¹ Zamestnanci Národnej banky Slovenska sa tak už v súčasnosti aktívne podieľajú na každodennom dohľade nad významnými úverovými inštitúciami.¹²

Prispôbenie vnútornej štruktúry Európskej centrálnej banky v dôsledku vytvorenia jednotného mechanizmu dohľadu si vyžiadalo množstvo prípravných úloh a prijatie mnohých predpisov vymedzujúcich vnútorné procesy a vzťahy. Príslušné vnútroštátne orgány vrátane Národnej banky Slovenska sa aktívne podieľali na týchto prácach a poskytovali Európskej centrálnej banke množstvo skúseností a odborných a praktických rád. V dôsledku spustenia jednotného mechanizmu dohľadu je dôležité zabezpečiť fungovanie všetkých štruktúr tak, aby sa dosiahol základný cieľ, ktorým je udržanie zdravého a stabilného bankového sektora.